

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس

دوره کاردانی

فوریت‌های پزشکی

مصوب هشتمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورخ ۱۳۷۹/۴/۱۱

بسمه تعالی

برنامه آموزشی

دوره کاردانی فوریت‌های پزشکی

رشته: فوریت‌های پزشکی

دوره: کاردانی

شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی در هشتمین جلسه مورخ ۷۹/۴/۱۱ براساس طرح دوره کاردانی فوریت‌های پزشکی برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) بشرح پیوست تصویب کرد و مقرر می‌دارد:

ماده ۱) برنامه آموزشی دوره کاردانی فوریت‌های پزشکی از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است.

الف. دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اداره می‌شوند.

ب. مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و براساس قوانین، تأسیس می‌شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی می‌باشند.

ج. مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می‌شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده ۲) از تاریخ ۷۹/۴/۱۱ کلیه دوره‌های آموزشی و برنامه‌های مشابه مؤسسات در زمینه کاردانی فوریت‌های پزشکی در همه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مذکور در ماده ۱ منسوخ می‌شوند و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی یاد شده مطابق مقررات می‌توانند این دوره را دایر و برنامه جدید را اجرا نمایند.

ماده ۳) مشخصات کلی و برنامه درسی و سرفصل دروس دوره کاردانی فوریت‌های پزشکی در سه فصل جهت اجرا ابلاغ می‌شود.

رأی صادره در هشتمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی مورخ ۷۹/۴/۱۱ درخصوص

برنامه آموزشی دوره کاردانی فوریت‌های پزشکی

۱. برنامه آموزشی دوره کاردانی فوریت‌های پزشکی با اکثریت آراء به تصویب رسید.

۲. برنامه آموزشی دوره کاردانی فوریت‌های پزشکی از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

مورد تأیید است

دکتر محمدعلی صدیقی کیلانی

دبیر شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

رأی صادره در هشتمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی مورخ ۷۹/۴/۱۱ در مورد برنامه آموزشی

دوره کاردانی فوریت‌های پزشکی صحیح است و به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر محمد فرهادی

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

و

رئیس شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

بسمه تعالی

فصل اول

مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس دوره کاردانی رشته فوریت های پزشکی

مقدمه :

به منظور تحقق اصل ۲۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران که در آن دولت موظف به امداد رسانی به مصدومین بیماران نیازمند درمان فوری میباشد، و همچنین با هدف کاهش عوارض و معلولیت های ناشی از حوادث و بیماریها و کاهش میزان بستری شدن در بیمارستانها، دوره کاردانی فوریت های پزشکی تاسیس می گردد.

۱- تعریف و هدف

دوره کاردانی فوریت های پزشکی یکی از دوره های آموزش عالی است هدف از تاسیس این دوره، تربیت افرادی است که بتوانند در فوریت های پزشکی کشور به انجام وظایف خطیر امداد سریع و کمک رسانی به مصدومین و بیماران بپردازند و در صورت لزوم آنها را به مراکز درمانی منتقل نمایند.

۲- طول دوره و شکل نظام

طول دوره کاردانی فوریت های پزشکی ۲ سال و نظام آموزشی آن مطابق آیین نامه های آموزشی دانشگاهها و موسسات آموزش عالی مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی است و دانشجویان ملزم به گذراندن دروس عمومی، پایه، اصلی، تخصصی و یک دوره کارآموزی در عرصه می باشند.

۳- واحدهای درسی

تعداد کل واحدهای درسی این دوره ۶۸ واحد است که ۱۲ واحد آن کارآموزی در عرصه می باشد. واحدهای دوره به ترتیب زیر تقسیم می شوند:

الف) دروس عمومی	۱۳ واحد
ب) دروس پایه	۸ واحد
ج) دروس اصلی	۱۶ واحد
د) دروس تخصصی	۱۹ واحد
ه) کارآموزی در عرصه	۱۲ واحد
	۶۸ واحد

۴- ضرورت و اهمیت :

امداد فوری به مصدومین و بیماران در حساس ترین زمانها یعنی به هنگام وقوع حوادث و شدت بیماریها مساله ای حیاتی است و تربیت نیروی انسانی کارآمدی که بتواند در چنین لحظاتی به یاری مصدومین و بیماران بشتابد و در حدود صلاحیت ها خدمات اولیه پزشکی را تا شروع درمان توسط پزشک مربوط ارائه نماید یک ضرورت جدی و انکار ناپذیر است .

۵- پذیرش دانشجو:

پذیرش از طریق آزمون نیمه متمرکز انجام خواهد شد.

فصل دوم
برنامه دروس دوره کاردانی رشته
فوریت های پزشکی

(الف) دروس عمومی

ردیف	نام درس	واحد	ساعت		
			نظری	عملی	جمع
۰۱	معارف اسلامی (۱)	۲	۳۴	-	۳۴
۰۲	اخلاق تربیت اسلامی	۲	۳۴	-	۳۴
۰۳	فارسی *	۳	۵۱	-	۵۱
۰۴	زبان خارجی *	۳	۵۱	-	۵۱
۰۵	تربیت بدنی (۱)	۱	-	۳۴	۳۴
۰۶	تنظیم خانواده و جمعیت	۲	۳۴	-	۳۴
	جمع	۱۳	۲۰۴	۳۴	۲۳۸

* هر یک از دروس زبان فارسی و زبان خارجی باید در هفته حداقل در دو جلسه تدریس شوند.

ب) دروس پایه

پیشیاز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری			
-	۶۰	۱۷	۴۳	۳	تشریح و فیزیولوژی ۱	۰۷
۰۷	۴۳	۱۷	۲۶	۲	تشریح و فیزیولوژی ۲	۰۸
-	۲۶	۱۷	۹	۱	میکروب شناسی و انگل شناسی	۰۹
۰۹	۱۷	-	۱۷	۱	بهداشت عمومی	۱۰
۰۴	۱۷	-	۱۷	۱	زبان تخصصی	۱۱
	۱۶۳	۵۱	۱۱۲	۸		جمع

ب) دروس اصلی

پیشنیاز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری			
۲۰	۳۴	-	۳۴	۲	داروشناسی	۱۲
-	۴۳	۱۷	۲۶	۲	فرایند عملیات و اطلاعات فنی	۱۳
۰۸ و ۰۷	۶۸	۳۴	۳۴	۳	نشانه شناسی و معاینات بدنی	۱۴
۲۳ و ۰۸ و ۰۷	۵۱	۳۴	۱۷	۲	جابجایی و حمل بیمار	۱۵
-	۱۷	-	۱۷	۱	اخلاق و مقررات حرفه ای	۱۶
-	۲۶	۱۷	۹	۱	آشنایی با سازمانهای امدادی	۱۷
۱۰	۱۷	-	۱۷	۱	بهداشت روانی و فوریت های روان پزشکی	۱۸
۲۷ و ۲۳	۴۳	۱۷	۲۶	۲	فوریت پزشکی در بلایا	۱۹
۰۹ و ۰۸ و ۰۷	۴۳	۱۷	۲۶	۲	کلیات پزشکی	۲۰
	۳۴۲	۱۳۶	۲۰۶	۱۶	جمع	

(ب) دروس تخصصی

پیشنیاز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری			
۰۸ و ۰۷	۶۰	۱۷	۴۳	۳	احیای قلبی - ریوی	۲۱
۲۰ و ۰۸ و ۰۷	۴۳	۱۷	۲۶	۲	اختلالات سیستم قلبی - عروقی	۲۲
۰۸ و ۰۷	۴۳	۱۷	۲۶	۲	شکستگی ها و دررفتگی ها	۲۳
۰۸ و ۰۷	۴۳	۱۷	۲۶	۲	مسمومیت ها و گزیدگی ها	۲۴
۲۳ و ۲۷	۴۳	۱۷	۲۶	۲	فوریت های پزشکی در شرایط خاص	۲۵
۲۰	۴۳	۱۷	۲۶	۲	فوریت های پزشکی برای گروههای خاص	۲۶
۰۸ و ۰۷	۵۱	۳۴	۱۷	۲	خونریزیها	۲۷
۲۰	۴۳	۱۷	۲۶	۲	سوختگی ، سرمازدگی ، گرمزدگی	۲۸
۰۸ و ۰۷	۴۳	۱۷	۲۶	۲	کاهش سطح هوشیاری	۲۹
	۴۱۲	۱۷۰	۲۴۲	۱۹	جمع	

فصل سوم
سرفصل دروس کاردانی رشته
فوریت های پزشکی

تشریح و فیزیولوژی ۱

کد درس: ۰۷

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری - عملی

پیش نیاز: ندارد

هدف: انتظار می رود در پایان این درس، دانشجو با ساختمان بدن انسان و عملکرد آن به میزان مورد لزوم آشنا شود.

سرفصل درس: (۶۰ ساعت)

الف) نظری ۲/۵ واحد، ۴۳ ساعت

- تعریف تشریح و فیزیولوژی
- اهمیت فراگیری تشریح و فیزیولوژی
- آشنایی با اسکلت بدن انسان (شکل و ابعاد استخوانها، عمل استخوان و اسکلت)
- تشریح و فیزیولوژی اسکلت محوری (ستون فقرات - جمجمه)
- تشریح و فیزیولوژی اسکلت اندام فوقانی و تحتانی
- تشریح و فیزیولوژی بافت های مختلف بدن (پوششی، عضلانی، همبند، خونی، غده ای، عصبی)

ب) عملی ۰/۵ واحد، ۱۷ ساعت

نمایش فیلم، کاربر روی مولاژ و اسکلت بدن انسان

تشریح و فیزیولوژی ۲

کد درس: ۰۸

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری - عملی

پیش نیاز: تشریح و فیزیولوژی ۱

هدف: انتظار می رود در پایان این درس، دانشجو با ساختمان و عملکرد دستگاههای مختلف بدن به میزان مورد لزوم آشنا شود.

سرفصل درس: (۴۳ ساعت)

الف) نظری ۱/۵ واحد، ۲۶ ساعت

آشنایی با ساختمان و عملکرد دستگاههای مختلف بدن

- دستگاه گردش خون
- دستگاه دفاعی
- دستگاه گوارش
- دستگاه تنفس
- دستگاه ادراری
- دستگاه عصبی
- دستگاه بینایی
- دستگاه شنوایی
- دستگاه تناسلی
- عقده های لنفاوی - طحال، تیموس

ب) عملی ۰/۵ واحد، ۱۷ ساعت

نمایش فیلم، کار بر روی مولاژ و ماکت

میکروب شناسی وانگل شناسی

کد درس: ۰۹

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری - عملی

پیش نیاز: ندارد

هدف: انتظار می رود در پایان درس دانشجو، عوامل مختلف بیماری زا را بشناسد.

سرفصل درس (۲۶ ساعت)

الف) نظری ۵/۵ واحد، ۹ ساعت

- تعاریف و مفاهیم
- آشنایی با باکتریها، ویروس ها، انگل ها، قارچ ها و ریکتزیاها (شکل ظاهری، نحوه زندگی، روش تکثیر و بیماری زائی)
- چگونگی اثر داروها و مواد ضد عفونی کننده

ب) عملی ۵/۰ واحد، ۱۷ ساعت

نمایش فیلم، اسلاید و دیدن عوامل بیماری زا زیر میکروسکوپ

بهداشت عمومی

کد درس: ۱۰

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: میکروب شناسی و انگل شناسی

هدف: انتظار می رود در پایان درس دانشجو، ضمن درک اهمیت موضوع، روشهای مبارزه با عوامل بیماری زا را بداند

سرفصل درس: (۱۷ ساعت)

- تعاریف و مفاهیم (سلامت ، بیماری ، بهداشت ، بهداشت فردی ، محیط ،...)
- اهمیت بهداشت در اسلام
- چگونگی سرایت بیماریهای واگیر (میزبان ، عامل ، محیط)
- آشنایی با اصول کلی پیشگیری از بیماریهای واگیر
- آشنایی با اصول کلی بهداشت فردی و محیط
- پاک کننده ها و ضد عفونی کننده ها
- آشنایی با ضد عفونی کردن وسایل آمبولانس

زبان تخصصی

کد درس: ۱۱

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: زبان خارجی

هدف: انتظار می رود در پایان درس دانشجویان، ضمن آشنایی با اصطلاحات خاص و رایج در امداد و کمک های اولیه بتوانند در حد نیاز شغلی با سایر کارکنان کمکی و درمانی ارتباط برقرار کنند.

سرفصل درس: (۱۷ ساعت)

- خواندن متونی برای درک اصطلاحات و واژه های پزشکی در حد نیاز شغلی
- خواندن متونی برای درک اصطلاحات و واژه های رایج در امداد، سوانح و حوادث

(13)

داروشناسی

کد درس: ۱۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلیات پزشکی

هدف: انتظار می رود در پایان این درس دانشجو با اصطلاحات و واژه های دارویی آشنا شود و انواع داروهای مصرفی در فوریت های پزشکی را بشناسد و موارد استفاده از آنها را بداند.

سرفصل درس: (۳۴ ساعت)

- تعریف دارو ، اصطلاحات و واژه های دارویی
- چگونگی تاثیر دارو بر بدن
- شناخت آثار جانبی دارو و روشهای مقابله با آن
- تاثیر متقابل داروها و تداخل دارو و غذا
- راههای تجویز دارو
- آشنایی با شیوه های نسخه خوانی
- فرآورده های دارویی خوراکی جامد
- فرآورده های دارویی خوراکی مایع
- سایر اشکال دارویی
- شناخت انواع داروهای مصرفی در فوریتهای پزشکی (داروهای احیاء بیحس کننده های موضعی ، ضد درد و ضد اسپاسم ، ضد استفراغ ، ضد اضطراب ، آنتی هیستامین، آنتی بیوتیک ها ، مسکن ها و خواب آورها و...)
- اصول نگهداری از داروها
- مراقبت های ویژه دارویی

فرایند عملیات و اطلاعات فنی

کد درس: ۱۳

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری - عملی

پیش نیاز: ندارد

هدف: انتظار می رود پس از پایان درس دانشجویان، نظام فوریت‌های پزشکی و سیستم ارائه این خدمات را بشناسند و اطلاعات فنی لازم را کسب نمایند.

سرفصل درس: (۴۳ ساعت)

الف) نظری ۱۱/۵ واحد ، ۲۶ ساعت

- آشنایی بانظام و سیستم ارائه خدمات فوریت‌های پزشکی
- آشنایی با سلسله مراتب اداری و عملیاتی
- آشنایی با فرایند عملیات در فوریت های پزشکی (اولین تا آخرین مرحله)
- آشنایی با تجهیزات فنی - پزشکی آمبولانس
- آشنایی با سیستم ارتباطات در فوریت های پزشکی
- آشنایی با مقررات رانندگی با آمبولانس

ب) عملی ۰/۵ واحد ، ۱۷ ساعت

- آموزش عملی رانندگی صحیح با آمبولانس
- آموزش عملی رفع نواقص جزئی آمبولانس
- آموزش عملی تجهیزات فنی و پزشکی آمبولانس
- آموزش عملی کار با دستگاه‌های ارتباطی ، سرویس و نظافت و نگهداری آنها
- آموزش عملی ضد عفونی کردن آمبولانس

نشانه شناسی و معاینات بدنی

کد درس: ۱۴

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری - عملی

پیش نیاز: تشریح و فیزیولوژی او ۲

هدف: انتظار می رود در پایان درس دانشجو علائم حیاتی را بشناسد. طرز معاینه اولیه و گرفتن شرح حال بیمار را بداند و با نحوه خواندن نتایج آزمایشات پاراکلینیکی و نحوه بررسی تصاویر رادیولوژی و مانند آنها آشنا باشد.

سرفصل درس: (۶۸ ساعت)

الف) نظری ۲ واحد، ۳۴ ساعت

تعاریف و مفاهیم (تعریف نشانه شناسی، درد و خصوصیات آن، شکایت های بیمار، علایم بیماری، مشاهده رفتار و واکنش بیمار)

- شناخت و تفسیر علایم حیاتی (نبض، تنفس، مردمک چشم، فشارخون، واکنش نسبت به درد، درجه حرارت، رنگ پوست، قدرت حرکت درجه هوشیاری، رنگ ادرار و....)
- معاینه پوست و ضمایم آن
- معاینه سروصورت گردن
- معاینه چشم
- معاینه گوش، بینی و دهان و حلق
- معاینه قفسه سینه
- معاینه قلب
- معاینه شکم
- معاینه اندام های تناسلی
- معاینه اندام های حرکتی و پشت
- نحوه معاینه بیماران بیهوش
- نحوه معاینه نوزادان و کودکان
- روش صحیح گرفتن شرح حال بیمار و سوابق بیماری

- روش صحیح ثبت و گزارش
- آشنایی با نحوه خواندن نتایج آزمایشات پاراکلینیکی
- آشنایی بانحوه بررسی تصاویر رادیولوژی در فوریت ها
- آشنایی مختصر با سونوگرافی ، سی تی اسکن وام.آر.آی

(ب) عملی ۱ واحد ، ۳۴ ساعت

نمایش فیلم ، معاینه و تشخیص علایم حیاتی از روی مانکن و مولاژ، نقش بازی با نظارت مربی ، گرفتن درجه حرارت بدن از نقاط مختلف ، گرفتن نبض از نقاط مختلف بدن ، کارکردن با دستگاه فشارخون

جابجایی و حمل بیمار

کد درس: ۱۵

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری - عملی

پیش نیاز: تشریح و فیزیولوژی او ۲، شکستگی ها و در رفتگی ها

هدف: انتظار می رود در پایان درس دانشجو ضمن درک اهمیت موضوع و شناخت عوارض ناشی از جابجایی نادرست، روش صحیح حمل بیمار و جابجایی را بداند

سرفصل درس: (۵۱ ساعت)

الف) نظری ۱ واحد، ۱۷ ساعت

- تعاریف و اصول کلی چگونگی حمل بیمار
- بررسی اهمیت مسئله و نتایج حاصل از جابجایی نادرست
- جابجایی مصدوم با استفاده از وسایل کمکی
- شناخت انواع برانکاردها و نحوه استفاده از آنها
- طرز تهیه برانکاردها دست ساز یا اضطراری
- روش حمل بیماران (قلبی، در حالت اغماء، دچار خونریزی و ...)
- روش حمل بیمار در شرایط خاص (آتش سوزی، نشت گاز و ...)
- روش حمل بیمار با هلیکوپتر

ب) عملی ۱ واحد، ۳۴ ساعت

نمایش فیلم، تمرین با ماکت، نقش بازی، تمرین حمل با وسایل مختلف، تمرین حمل در شرایط مختلف

اخلاق ومقررات حرفه ای

کد درس: ۱۶

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: انتظار می رود در پایان درس دانشجو، با مکارم اخلاقی در حرفه خود آشنا شده و مقررات حرفه ای را بداند

سرفصل درس: (۱۷ ساعت)

الف) اخلاق حرفه ای

- اصول ومبانی اخلاق واخلاق حرفه ای
- تزکیه وخودسازی
- جایگاه خدمات پزشکی در معارف اسلامی
- برخی از ویژگی های لازم برای کاردانهای فوریتهای پزشکی (تقوا ، اجتهاد، خیرخواهی، و آموزش ناصحانه ، نظم در امور ، مهارت وحذاقت ، ادای امانت ، جلب اعتماد مردم ، بصیرت ، مورد وثوق بودن ، شفقت ومهربانی ، رازداری ، آراستگی به محاسن ومکارم اخلاق، تعبدوپای بندی به احکام دینی ، سعه صدر وانتظار پذیری ، فرق نگذاشتن بین فقیرو غنی و ضعیف وقدرتمند)
- روابط کارکنان فوریتهای پزشکی با یکدیگروسایر کارکنان گروههای پزشکی
- امید دادن به بیمار ومصدوم وخانوده او
- ضرورت مراعات آداب ورسوم دیگران
- هدیه ، رشوه وکارکنان فوریتهای پزشکی
- روابط کارکنان فوریت های پزشکی با جامعه

ب) مقررات حرفه ای

- آشنایی با قوانین در فوریت ها وحدود وظایف کاردان ها
- آشنایی با خصوصیات یک کاردان نمونه)

آشنایی با سازمان های امدادی

کد درس: ۱۷

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری - عملی

پیش نیاز: ندارد

هدف: انتظار می رود در پایان درس دانشجو، سازمان های مختلف امدادی را بشناسد و ضمن آشنایی با وظایف و مسئولیت های آنان ، نحوه همکاری با آنها را بداند.

سرفصل درس: (۲۶ ساعت)

الف) نظری ۰/۵ واحد ، ۹ ساعت

- مفهوم سازمان های امدادی و نقش آنها در فوریت های پزشکی
- آشنایی با سازمان های مختلف ، توانایی ها و حیطه اختیارات عملی آنها مانند:
- سازمان آتش نشانی ، هلال احمر ، نیروی انتظامی ، نیروهای بسیج ، انرژی اتمی . هواپیمائی کشوری، سازمان آب و برق منطقه ای ، شرکت ملی گاز و ستاد حوادث غیر مترقبه
- آشنایی با صلیب سرخ جهانی ، هلال احمر و مقررات و خدمات آنها
- آشنایی با صلیب سرخ منطقه ای و هلال احمر (کشورهای همسایه)
- آشنایی با سایر سازمان های امدادی در کشورهای همسایه

ب) علمی ۰/۵ واحد ، ۱۷ ساعت

- بازدید از چند سازمان امدادی یادشده
- تشکیل جلسه سخنرانی و بحث و گفتگو با سازمان های امدادی

بهداشت روانی و فوریت های روان پزشکی

کد درس: ۱۸

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: بهداشت عمومی

هدف: انتظار می رود در پایان درس دانشجو، ضمن آشنایی با بیماریهای روانی و خصوصیات بیماران روانی روش های آرام سازی بیماری یا حادثه دیده و اطرافیان او را بدانند و خود نیز بتوانند در مواقع سوانح و حوادث و رویارویی با صحنه های مهیج آرامش خود را حفظ نمایند.

سرفصل درس: (۱۷ ساعت)

- تعاریف و مفاهیم
- شاخص های مطرح شده در بهداشت روانی
- اهمیت بهداشت روانی در فوریت های پزشکی
- آشنایی با انواع فشارهای روانی
- شناخت حالات روانی مختلف
- نقش سرپرستان در تامین و ارتقاء سطح بهداشت روانی کارکنان
- آشنایی با استرس های شغلی و روش های مبارزه با آن
- آشنایی مختصر با بیماریهای روانی (نوروزها - سایکوزها)
- روشهای آرام سازی بیماران سایکوتیک
- داروهای مورد استفاده در کنترل پرخاشگری و خشونت
- اقدامات اولیه در برخورد با موارد خودکشی ، الکلیسم ، مصرف مواد مخدر و ....
- حفظ و ارتقاء سطح سلامت روانی و جلوگیری از اختلالات رفتاری در سایه ایمان ، توکل و دعا و استعانت از خداوند و سایر روشهای با توجه به تعالیم اسلامی

فوریت های پزشکی در بلایا

کد درس: ۱۹

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری - عملی

پیش نیاز: خونریزیها، شکستگی ها و دررفتگی ها

هدف: انتظار می رود در پایان درس دانشجو، انواع بلایای طبیعی و غیر طبیعی را بشناسد و اقدامات اولیه را برای کمک به افراد بتواند انجام دهد.

سرفصل درس: (۴۳ ساعت)

الف) نظری ۱/۵ واحد، ۲۶ ساعت

- تعاریف و مفاهیم
- علل وقوع روش دست یابی به مصدومان، اقدامات اولیه و روش تقسیم بندی افراد به منظور کمک رسانی صحیح به مصدومان:
- زلزله، سیل، طوفان های شدید، بهمن صاعقه، ...
- چگونگی انتقال مصدومین براساس اولویت به مراکز درمانی
- شناخت روشهای مختلف نجات مصدومین در بلایا
- شناخت انواع وسایل مکانیکی برای نجات
- نحوه کمک به مصدومان ناشی از حوادث صنعتی مانند حوادث شیمیایی
- جنگ، انواع بمباران ها و نحوه کمک به مصدومان
- قتل و جنایت (انواع، روش برخورد، اقدامات اولیه)
- آشنایی با دستورالعمل های تدوین شده توسط ستاد حوادث غیر مترقبه و سایر سازمانهای امدادی

ب) عملی ۰/۵ واحد، ۱۷ ساعت

نمایش فیلم، تمرین با انواع دستگاههای مکانیکی، تمرین با انواع ماسک های ضد شیمیایی

کلیات پزشکی

کد درس : ۲۰

تعداد واحد : ۲

نوع واحد: نظری - عملی

پیش نیاز : تشریح و فیزیولوژی او ۲ و میکروب شناسی و انگل شناسی

هدف : انتظار می رود در پایان درس دانشجو مهمترین اختلالات دستگاههای مختلف بدن و چند بیماری را با توجه به حرفه خود بشناسد.

سرفصل درس (۴۳ ساعت)

الف) نظری ۱/۵ واحد ، ۲۶ ساعت

- تعاریف و مفاهیم
- علائم و نشانه های بیماری
- درد و مکانیزم ایجاد آن
- علل سردردها ، تب و لرز ، تهوع و استفراغ
- مهمترین اختلالات دستگاه (گوارش ، ادراری ، تنفسی ، ...)
- آشنایی مختصر با بیماری (دیابت ، ایدز ، هموفیلی ، تالاسمی ، هیپاتیت ، ... M.S)
- آموزش نظری تزریقات

ب) عملی ۰/۵ واحد ، ۱۷ ساعت

نمایش فیلم ، تزریق بر روی اجسام مختلف

احیاء قلبی - ریوی

کد درس: ۲۱

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری - عملی

پیش نیاز: تشریح، فیزیولوژی (۲)

هدف: انتظار می رود در پایان درس، دانشجو ضمن درک اهمیت موضوع، روشهای مختلف تنفس مصنوعی و ماساژ قلب را به نحو صحیح انجام دهد.

سرفصل درس: (۶۰ ساعت)

الف) نظری ۲/۵ واحد، ۴۳ ساعت

- آگاهی های اولیه و اصول مقدماتی مقابله با وقفه قلبی - ریوی
- علل نارسایی و وقفه قلب - ریوی
- مرگ حقیقی و مرگ ظاهری
- شروع عملیات قلبی - ریوی و انتقال مصدوم
- تنفس مصنوعی - دستورات کلی برای انجام تنفس مصنوعی - روشهای تنفس مصنوعی
- روش صحیح قراردادن لوله هوایی (Air Way)
- روش صحیح و سریع لوله تراشه گذاری
- ایست قلبی (توقف قلب) و علائم آن
- دستورات کلی و نحوه انجام ماساژ قلبی
- روش های احیاء قلبی - ریوی یک نفره و دونفره
- روش صحیح احیاء قلبی - ریوی در نوزادان، اطفال و آسیب دیدگان حوادث
- عوارض احتمالی تجدید حیات قلب - ریوی
- علائم تجدید حیات نتیجه بخش

ب) عملی ۰/۵ واحد، ۱۷ ساعت

نمایش فیلم، تمرین با ماکت، نقش بازی بانظارت مستقیم مربی

اختلالات سیستم قلبی - عروقی

کد درس: ۲۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری - عملی

پیش نیاز: تشریح و فیزیولوژی او ۲ و کلیات پزشکی

هدف: انتظار می رود در پایان این درس، دانشجو اختلالات سیستم قلبی - عروقی را بشناسد و اقدامات فوری را بتواند انجام دهد

سرفصل درس: (۴۳ ساعت)

الف) نظری ۱/۵ واحد، ۲۶ ساعت

- مروری کوتاه بر تشریح و فیزیولوژی دستگاه گردش خون
- تعریف فشارخون و روشهای کمک به افراد مبتلا
- تعریف بیماریهای قلبی - عروقی
- علائم و نشانه های اولیه
- شناخت ECG و تعریف ریتم و اختلالات آن
- اقدامات اولیه برای مبتلایان به سکته قلبی، آنژین صدری، ...
- تعریف سکته مغزی، علائم و اقدامات اولیه

ب) عملی ۰/۵ واحد، ۱۷ ساعت

نمایش فیلم، گرفتن فشارخون، نقش بازی، تمرین با ماکت

شکستگی ها و دررفتگی ها

کد درس: ۲۳

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری - عملی

پیش نیاز: تشریح و فیزیولوژی او ۲

هدف: انتظار می رود در پایان این درس، دانشجو با آسیب های مختلف اندامهای حرکتی و عوارض ناشی از آنها آشنا شده و بتواند اقدامات اولیه را انجام دهد.

سرفصل درس: (۴۳ ساعت)

الف) نظری ۱/۵ واحد، ۲۶ ساعت

- تعاریف و مفاهیم و اهمیت موضوع
- انواع و شکل های مختلف شکستگی
- علائم شکستگی و علل آن
- آسیب های ناشی از شکستگی به اندام های مجاور
- اقدامات اولیه در شکستگی ها
- سایر آسیب های اندام های حرکتی
- علائم، علل و اقدامات اولیه
- بررسی آسیب های ستون و مهره ها، قفسه سینه، لگن خاصره و جمجمه
- بررسی شکستگی ها و دررفتگی های اندام بالایی و پایینی
- اصل (بی حرکت سازی) در آسیب های دستگاه حرکتی
- انواع وسایل بی حرکت سازی و نحوه استفاده از آنها
- آشنایی با نحوه بررسی تصاویر آ رادیوگرافی در مورد آسیب های اندام حرکتی

ب) عملی ۰/۵ واحد، ۱۷ ساعت

نمایش فیلم، مشاهده عینی، نقش بازی، کسب مهارت در بستن آتل و نحوه جابجایی مصدوم (26)

مسمومیت ها و گزیدگیها

کد درس: ۲۴

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری - عملی

پیش نیاز: تشریح و فیزیولوژی او ۲

هدف: انتظار می رود در پایان این درس، دانشجو راههای ورود سم به بدن و انواع مسمومیت را بشناسد و اقدامات اولیه را در مورد مسمومیت ها و گزیدگیها بتواند انجام دهد.

سرفصل درس: (۴۳ ساعت)

الف) نظری ۱/۵ واحد، ۲۶ ساعت

- تعریف سم و مسمومیت
- انواع مسمومیت از نظر زمانی
- راههای ورود سم به بدن و آشنایی با سموم تنفسی، گوارشی و تزریقی
- علائم عمومی مسمومیت ها
- اقدامات اولیه در مورد مسمومیت (غذایی، دارویی، گیاهی، الکلی، موادمخدر، مواد نفتی، مواد شیمیایی)
- شوک آنافیلاکسی (تعریف، علائم، عوارض، اقدامات اولیه)
- گزش ها و گاز گرفتگی ها
- مارگزیدگی (شناخت انواع مارها، طبقه بندی مارها، علائم، عوارض، اقدامات اولیه)
- گزش عقرب، عنکبوت، رطیل (علائم، عوارض، اقدامات اولیه)
- زنبورگزیدگی (علائم، عوارض، اقدامات اولیه)
- آشنایی با بیماری هاری (علائم، عوارض، اقدامات اولیه)

ب) عملی ۰/۵ واحد، ۱۷ ساعت

نمایش فیلم، روشهای وادار کردن مسموم به استفراغ کردن، نحوه بستن عضو مارگزیده، نحوه شکاف دادن محل مارگزیدگی، نقش بازی

فوریت های پزشکی در شرایط خاص

کد درس : ۲۵

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری - عملی

پیش نیاز: خونریزیها ، شکستگی ها و در رفتگی ها

هدف : انتظار می رود در پایان درس .دانشجو شرایط خاص را درک کند ، بتواند مراحل عملیات نجات را انجام دهد و با نحوه عملیات مشترک با سایر سازمانها آشنا باشد

سرفصل درس : (۴۳ ساعت)

الف) نظری ۱/۵ واحد ۲۶ ساعت

- تعریف شرایط خاص
- طبقه بندی عملیات نجات به منظور تجهیز اصولی در شرایط خاص (مناطق صعب العبور ، کوه ، دره ، دریا ، آوار ، نشت گاز ، انفجار معادن و کارخانه ها و....)
- نجات اولیه و لوازم مورد نیاز
- مراحل عملیات نجات (از بین بردن موانع ، دستیابی به مصدوم ، انجام مراقبت های فوری ، آمادگی برای حرکت ، حرکت)
- نجات در شرایط خاص (نجات افراد سقوط کرده در دره ، نجات از آب ، نجات از عمق چاه ، نجات برق گرفته از بالای دکل ، نجات سقوط کرده در مخازن مواد شیمیایی ، نجات از زیر آوار ، نجات در مناطق پوشیده از برف ، نجات در سیلابها ، نجات در تونل ها و طبقات مختلف معادن و.....)
- آشنایی با سیستم های عملیاتی سازمانهای امدادی و نحوه همکاری با آنها براساس برنامه های تدوین شده

ب) عملی ۰/۵ واحد ، ۱۷ ساعت

نمایش فیلم ، مشاهده عملیات نجات ، تمرین با کلیه لوازم و وسایل مورد استفاده در مراحل نجات ، نقش بازی

فوریت های پزشکی برای گروه های خاص

کد درس: ۲۶

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری - عملی

پیش نیاز: کلیات پزشکی

هدف: انتظاری رود در پایان درس دانشجو، گروه های خاص را بشناسد و اقدامات اولیه برای کمک به آنها را بتواند انجام دهد.

سرفصل درس (۴۳ ساعت)

الف) نظری ۱/۵ واحد ، ۲۶ ساعت

- تعریف گروههای خاص (نوزادان ، کودکان ، زنان باردار ، سالمندان محجورین)
- چگونگی ایجاد ارتباط با بیماران و مصدومان گروه های خاص و بستگان آنها
- حوادث و بیماریهای شایع برای نوزادان و کودکان
- مراقبت های اولیه و ضروری برای زنان باردار
- حوادث و بیماریهای شایع خاص سالمندان
- مراقبت های اولیه و ضروری برای سالمندان
- مسائل اختصاصی برای فوریت های پزشکی محجورین

ب) عملی ۰/۵ واحد ، ۱۷ ساعت

نمایش فیلم ، تمرین بامکت و مولاژ ، نقش بازی

خونریزها

کد درس : ۲۷

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری - عملی

پیش نیاز : تشریح و فیزیولوژی او ۲

هدف : انتظار می رود در پایان این درس دانشجو انواع خونریزها را بشناسد، عوارض ناشی از آن را بداند و بتواند اقدامات اولیه را انجام دهد.

سرفصل درس : (۵۱ ساعت)

الف) نظری ۱ واحد ، ۱۷ ساعت

- تعریف خونریزی و انواع آن
- علائم خونریزی داخلی
- انواع خونریزی داخلی قابل رویت (جمجمه ، مری ، معده ، قسمت‌های فوقانی و تحتانی روده ، کلیه ها و مثانه)
- انواع خونریزی داخلی غیر قابل رویت
- عوارض و اقدامات اولیه برای کنترل خونریزی
- تعریف خونریزی خارجی
- عوارض و اقدامات اولیه
- استفاده از شریان بند (عوارض و احتیاطات لازم)
- خونریزی از بینی (علل و کنترل)
- خونریزیهای زنانه (علائم ، عوارض ، روشهای کنترل)
- تعریف زخم و انواع آن
- عفونت زخم ها و علائم آن
- مراقبت های اولیه در زخم باز و بسته
- قطع عضو
- پانسمان زخم و باندپیچی

ب) عملی واحد، ۳۴ ساعت

نمایش فیلم، مشاهده عینی، انجام تمرین های مختلف برای بند آوردن خونریزی، پانسمان زخم، پانده پیچی، کسب مهارت در بستن شریان بند ونحوه رساندن مصدوم و عضو قطع شده به مراکز درمانی.

سوختگی ، گرمزدگی ، سرمزدگی

کد درس : ۲۸

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری - عملی

پیش نیاز : کلیات پزشکی

هدف : انتظار می رود در پایان این درس دانشجو با انواع سوختگی ، گرمزدگی و سرمزدگی و عوارض ناشی از آنها آشنا شده و بتواند اقدامات اولیه را انجام دهد.

سرفصل درس : (۴۳ ساعت)

الف (نظری ۱/۵ واحد ، ۲۶ ساعت

- تعریف سوختگی
- عوامل موثر در شدت و وخامت سوختگی و درجه بندی آن
- تقسیم بندی عوامل سوزاننده (حرارت ، مواد شیمیایی ، الکتریسیته ، اشعه و مواد رادیواکتیو ، تماس و مالش ، سرما)
- اختصاصات سوختگی با هر یک از عوامل فوق
- سوختگی درجه ۱ و ۲ (تعریف ، علائم ، بیماریها ، عوارض ، اقدامات اولیه)
- گرمزدگی (تعریف ، علائم ، بیماریها ، عوارض ، اقدامات اولیه)
- سرمزدگی (تعریف ، علائم ، بیماریها ، عوارض ، اقدامات اولیه)
- یخ زدگی (تعریف ، علائم ، عوارض ، اقدامات اولیه)

ب) عملی ۰/۵ واحد ، ۱۷ ساعت

نمایش فیلم ، تمرین با مولاژ ، ماکت

کاهش سطح هوشیاری

کد درس : ۲۹

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری - عملی

پیش نیاز : تشریح و فیزیولوژی او ۲

هدف : انتظار می رود در پایان این درس دانشجو ضمن آشنایی با بیماریهای کاهش دهنده سطح هوشیاری بتواند اقدامات اولیه و مراقبتهای لازم را برای این گونه بیماران انجام دهد.

سرفصل درس : (۴۳ ساعت)

الف (نظری ۱/۵ واحد ۲۶ ساعت

- تعاریف و مفاهیم
- هوشیاری ، کاهش سطح هوشیاری و درجه بندی آن
- آشنایی با عوامل ایجاد کننده
- علائم ، عوارض و اقدامات اولیه
- مراقبت های لازم از بیماران دچار کاهش سطح هوشیاری
- تعریف تشنج
- طبقه بندی ، عوامل ایجاد کننده ، علائم و اقدامات اولیه
- مراقبت از بیماران با سابقه تشنج و در حال تشنج
- صرع و انواع آن
- علائم و اقدامات اولیه
- مراقبت های کلی و ضروری از بیماران صرعی
- شوک ، اهمیت و انواع آن ، عوارض و اقدامات اولیه

ب) عملی ۰/۵ واحد ، ۱۷ ساعت

نمایش فیلم ، تمرین روشهای مقابله با بیماران ، تمرین وضعیت بهبود ، تمرین روشهای مختلف بازنگهداشتن راه هوایی بیماران ، نقش بازی

کارآموزی در عرصه ۸۴۰ ساعت

ردیف	فهرست	ساعت
۱	آنبولانس و رانندگی	۱۰۰
۲	کاردر سازمان های امدادی	۹۰
۳	کاردر مناطق فوریت های پزشکی	۱۶۰
۴	کار در تعمیرگاه آنبولانس	۸۰
۵	کاردر اداره ارتباطات	۸۰
۶	کار در فوریت های پزشکی بیمارستان	۸۰
۷	کاردر بخش سوختگی بیمارستان	۲۰
۸	کاردر بخش C.C.U بیمارستان	۴۰
۹	کاردر بخش I.C.U بیمارستان	۲۰
۱۰	کاردر بخش ارتوپدی بیمارستان	۴۰
۱۱	کاردر بخش فوریت های پزشکی بیمارستان روانی	۲۰
۱۲	کاردر بخش مسمومیت های بیمارستان	۲۰
۱۳	کار در داروخانه بیمارستان	۱۰
۱۴	بخش تکمیلی	۶۰

* دانشجوی موظف است در پایان هر بخش از کارآموزی گزارش کار تهیه نماید.

